

Faktorer som påverkar gångsäkerheten

Psykofysiologiska

- livsfunktioner
- skelett, muskler och leder
- trötthet, stress, utmattning

Sinnena och det centrala nervsystemet

- syn och hörsel
- balansorganet i innerörat
- läges- och beröringssinne

Balans

- motorik och koordination
- reaktionstid och -hastighet
- korrigerande rörelser

Kognitiva

- medvetande, inlärning
- uppmärksamhet, minne
- slutledning, kunskaper
- parallella och många uppgifter

Interaktion mellan faktorerna

Förutseende och anpassning

Värderingar och attityder

Biomekaniska

- kroppens rörelser och masscentrum
- inre och yttre krafter samt moment
- fotens stödpoint och underlagets stödyta

Tribofysikaliska

- sko – medium – underlag
- underhåll, renhet, ordning
- planering av gångmiljön
- material och ytans grovhet
- utnyttjande och tillgänglighet av friktion
- klimat och temperatur

Olyckor bland gående

Vad är en olycka?

Olyckor är plötsliga, oväntade händelser som avviker från det normala och leder till en övergående eller bestående skada. Arbetsolyckor orsakar Finlands nationalekonomi årligen över 500 miljoner i direkta kostnader. De orsakar också betydande indirekta kostnader, till exempel skador på egendom och materialskador samt störningar i produktionen.

Vilka faktorer orsakar olyckor bland gående?

Arbetsolyckor orsakas av riskfaktorer och störningar i arbetsmiljön och arbetsmetoder i växelverkan med mänskliga och organisatoriska faktorer.

År 2013 orsakade gående i arbetet och på arbetsresor cirka 40 % av alla arbetsolyckor. Halkande, ramlande och fall var orsaken till cirka 30 % (60 000) av alla anmälda arbetsolyckor. Händelseförloppet startar oftast med att man halkar eller snubblar (60 % av olyckorna där man halkar, ramlar eller faller). Dessa olyckor bland gående har ökat med cirka en tredjedel under de senaste tio åren i Finland. Typiskt orsakar olyckorna skador i handleder och händer (vrickningar och frakturer). Axel- och skullskador är vanliga i allvarliga olyckor. Människor även dör och skadas permanent i dessa olyckor.

Vanliga olycksfaktorer i olyckor bland gående

Faktorer som påverkar gångsäkerheten

- brister i förhandsplaneringen av arbeten
- bristfällig inskolning i arbetsuppgifter
- brådska och oaktsamhet
- väderförhållanden, regn, kyla och vind
- halka, mörker, oreda
- farliga arbetsmetoder, undervärdering av risker
- arbete på hög höjd utan skyddsräcken och fallskydd (t.ex. på stegar eller ställningar)
- försummelse att använda skydd eller underhålla dem

Vilka faktorer främjar gångsäkerheten?

Faktorer som främjar gångsäkerheten är till exempel

- en välplanerad arbetsmiljö, prydliga arbetsutrymmen
- att gångar, trappor och golv hålls fria från föremål
- att arbetsgemenskapen förbinder sig att iakttäta säkra arbetsmetoder
- ordentlig introduktion till arbetet
- att förutse risksituationer och förbereda sig för dessa
- att undvika risktagning
- lämpliga arbetskläder, redskap och arbets skor
- användning och regelbundet underhåll av skyddsutrustning

Halkförebyggande åtgärder

Faktorer som påverkar skornas grepp

Varje år skadar sig tiotusentals finländare på grund av halka. På vintern ökar is och snö halkrisken märkbart. Snabba temperaturändringar samt temperatur nära noll orsakar mest halka. Genom att välja rätt sko och skyddsutrustning kan man förebygga olyckor som orsakas av halka.

Även om huvuddelen av halkolyckorna sker på vintern, ska man alltid beakta sulornas grepp när man väljer skor. Samma regler gäller som då man väljer vinterskor: ju mjukare material i skosulan, desto bättre grepp går det att uppnå. Sulor med cellstruktur till exempel av cellgummi eller polyuretan ger bästa grepp på våta och oljiga ytor och bevarar sina greppegenskaper länge även om sulorna slits.

Halkskydd och användning av dem

Vid särskilt hala vinterförhållanden, t.ex. då man rör sig på våta nedisade vägar eller trottoarer, är inga skor halkfria. Tillräckligt grepp får man endast genom att använda halkskydd på skosulan. Halkskydden ska vara typgranskade och certifierade produkter försedda med CE-märkning. Halkskydd säljs bl.a. av skomakare, skoaffärer och många stora varuhus.

Det finns många olika slag av halkskydd:

- modeller som fästs under fotbladet och/eller under hälen
- sådana som fästs utanpå skodonen
- halkskydd av galoschmodell samt
- broddserier som fästs i skosulan.

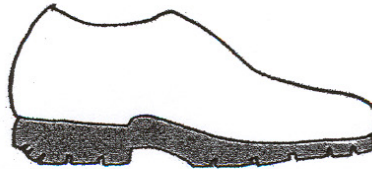
När man väljer halkskydd ska man se till att skyddet hålls stadigt på plats och att det inte begränsar rörelse i för stor utsträckning. En del av produkterna sitter fast på skon hela tiden och andra är enkla att ta loss. Man bör dock välja halkskydd som vid behov lätt kan tas av eller ur bruk, eftersom halkskydden till och med kan öka risken för olycka när man går på släta och hårda underlag, såsom stengolv. Skor med broddar är också effektiva vid förebyggande av halkolycko.

SULMÖNSTER OCH SLITYTA

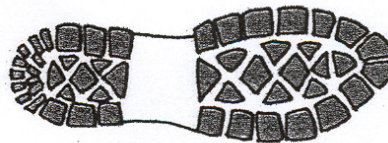
Sula av böjligt material

Klack med snedskuren bakre kant

Klack med räfflad bakre kant

Sulmönster med kanter i flera riktningar

Breda räfflor

SLITYTA

- slät
- poröst material

SULMÖNSTER

- profilerat
- öppet åt sidorna
- 3 mm djupa räfflor och i vinterskor 5–8 mm

Bild Lisakki Härmä

Mer information

Meteorologiska institutet

<http://ilmatieteenlaitos.fi/liukkaus-ja-jalankulkusaa>

Työpiste

http://tyopiste.ttl.fi/Uutiset/Sivut/Pyllahtaminen_ ja_pi-meys_uhkaavat_tyomatkalaisia.aspx

Kampanjen Pysy pystyssä

<http://www.kotitapaturma.fi/pysy-pystyssa-kampanja/>

www.ttl.fi/sv